

श्रीमद्-आद्यशङ्करभगवत्पाद-परम्परागत-मूलाम्नाय- सर्वज्ञपीठ-श्री-काञ्ची-कामकोटि-पीठं जगद्गुरु-शङ्कराचार्यस्वामि-श्रीमठसंस्थानम्

सुब्रह्मण्य-भुजङ्गम्

In the birudavali of Shri Shankara Bhagavatpada is the word “Shanmata Pratishtapakacharya”. Kaumara the worship of Subrahmanya Swami is one of the six mata-s (upasana paddhati-s) established by Him.

Shri Shankara Bhagavatpada composed a Bhujanga stotra on the Subrahmanya at the Tiruchendur kshetra on the seashore of Tamil Nadu. Elders advise that this stotra is capable of removing diseases and many difficulties.

Shri Paramashivendra Sarasvati Shricharana, who reigned as the 57th Jagadguru of the Shri Kamakoti Peetam established by Shri Bhagavatpada at His siddhi kshetra Kanchi, has also composed such a stotra. He hails from the Hampi Virupaksha kshetra on the banks of the Tungabhadra in Karnataka. He has composed this on the Subrahmanya at the Kukke kshetra well known there. This has been published by Prof Raghavan from Chennai Adyar Library.

Bhujanga means serpent. It is said that Shri Subrahmanya is in serpent form. So it is considered special to praise Him in the metre called Bhujanga

Prayata which reminds one of the movement of a serpent. There are Bhujanga stotra-s on other devata forms too.

These two Subrahmanya Bhujanga stotra-s are published so that astika-s may do parayana and receive the grace of Shri Subrahmanya.

ભગવત્પાદ-કૃતં સુબ્રહ્મણ્ય-ભુજઙ્ગમ્

સદા બાલ-રૂપાડપિ વિદ્યાદ્રિ-હન્ત્રી
મહા-દન્તિ-વક્ત્રાડપિ પદ્માસ્ય-માન્યા
વિધીન્દ્રાદિ-મૃગ્યા ગારોશાભિધા મે
વિધત્તાં શ્રિયં કાડપિ કલ્યાણ-મૂર્તિઃ॥૧॥

ન જાનામિ શબ્દં ન જાનામિ ચાર્થં
ન જાનામિ પદ્યં ન જાનામિ ગદ્યમ્
ચિદેકા ષડાસ્યા હૃદિ ધોતતે મે
મુખાન્નિસ્સરન્તે ગિરશ્ચાપિ ચિત્રમ્॥૨॥

મયૂરાધિરૂઢં મહા-વાક્ય-ગૂઢં
મનોહારિ-દેહં મહચ્ચિત્ત-ગેહમ્
મહી-દેવ-દેવં મહા-વેદ-ભાવં
મહા-દેવ-બાલં ભજે લોક-પાલમ્॥૩॥

યદા સન્નિધાનં ગતા માનવા મે
ભવામ્ભોધિ-પારં ગતાસ્તે તદૈવા
ઇતિ વ્યઞ્ચયન્ સિન્ધુ-તીરે ય આસ્તે
તમીડે પવિત્રં પરા-શક્તિ-પુત્રમ્॥૪॥

યથાડબ્ધેસ્તરઙ્ગા લયં ચાન્તિ તુઙ્ગા
સ્તથૈવાપદઃ સન્નિધૌ સેવતાં મે
ઇતીવોર્મિ-પદ્કતીર્નૃણાં દર્શયન્તં
સદા ભાવયે હૃત્-સરોજે ગુહં તમ્॥૫॥

गिरौ मन्निवासे नरा येऽधिऋढा
 स्तदा पर्वते राजते तेऽधिऋढाः।
 धृतीव ब्रुवन् गन्ध-शैलाधिऋढः
 स देवो भुङ्क्ते मे सदा षण्मुष्णोऽस्तु॥६॥
 मलाम्भो-धि-तीरे मला-पाप-योरे
 मुनीन्द्रा-नुकूले सु-गन्धाभ्य-शैले
 गुहायां वसन्तं स्व-भासा लसन्तं
 जनार्तिं हरन्तं श्रयामो गुहं तम्॥७॥
 लसत्-स्वर्ण-गेहे नृणां काम-दोहे
 सुम-स्तोम-सञ्छन्न-भाणिक्य-मञ्जो
 समुधत्-सहस्रार्क-तुल्य-प्रकाशं
 सदा भावये कान्तिकियं सुरेशम्॥८॥
 रणद्वंसके मञ्जुलेऽत्यन्त-शोणे
 मनो-हारि-लावाण्य-पीयूष-पूर्णे
 मनः-षट्-पदो मे भव-क्लेश-तप्तः
 सदा मोदतां स्कन्द ते पाद-पद्मे॥९॥
 सुवर्णाम-दिव्याम्बरैर्भासमानां
 क्वाणत्-किङ्किणी-मेजला-शोभमानाम्
 लसद्धेम-पट्टेन विधोतमानां
 कटिं भावये स्कन्द ते दीप्यमानाम्॥१०॥
 पुलिन्देश-कन्या-धनाभोग-तुङ्ग-
 स्तनालिङ्गनासक्त-काश्मीर-रागम्
 नमस्याभ्यङ्गं तारकारे तवोरः
 स्व-भक्तावने सर्वदा सानुरागम्॥११॥
 विधौ क्लृप्त-दण्डान् स्व-लीला-धृताण्डान्
 निरस्तेभ-शुण्डान् द्विषत्-काल-दण्डान्
 हतेन्द्रारि-षण्डाञ्जगत्-त्राण-शौण्डान्
 सदा ते प्रयाण्डान् श्रये बाहु-दण्डान्॥१२॥

सदा शारदाः षण्मृगाङ्गा यद्वि स्युः
 समुधन्त ओव स्थिताश्चेत् समन्तात्
 सदा पूर्ण-बिम्बाः कलङ्कुश्च हीना
 स्तदा त्वन्मुખानां ब्रुवे स्कन्द साम्यम्॥१३॥

स्फुरन्मन्द-हासैः स-हंसानि यञ्जत्-
 कटाक्षावली-भृङ्ग-सङ्क्षोज्ज्वलानि
 सुधा-स्यन्दि-बिम्बाधराणीश-सूनो
 तवालोकये षण्मुખाम्भोरुहाणि॥१४॥

विशालेषु कर्णान्त-दीर्घेष्वजस्रं
 दया-स्यन्दिषु द्वादशस्वीक्षणेष्ु
 भयीषत् कटाक्षः सकृत् पातितश्चेद्
 भवेत् ते दया-शील का नाम हानिः॥१५॥

सुताङ्गोद्भवो मेऽसि ज्वेति षड्धा
 जपन् मन्त्रमीशो मुदा जिघ्रते यान्
 जगद्-भार-भृद्भ्यो जगन्नाथ तेभ्यः
 किरीटोज्ज्वलेभ्यो नमो भस्तकेभ्यः॥१६॥

स्फुरद्-रत्न-केयूर-हाराभिराम
 श्रलत्-कुण्डल-श्री-लसद्-गण्ड-भागः।
 कटौ पीत-वासाः करे यारु-शक्तिः
 पुरस्तान्ममास्तां पुरारेस्तनूजः॥१७॥

छायाहि वत्सेति हस्तान् प्रसार्या
 ह्वयत्यादराच्छङ्कुरे मातुरङ्गात्
 समुत्पत्य तातं श्रयन्तं कुमारं
 हराश्लिष्ट-गात्रं भजे बाल-मूर्तिम्॥१८॥

कुमारेश-सूनो गुह स्कन्द सेना-
पते शक्ति-पाणो भयूराधिभूढा
पुलिन्दात्मज-कान्त भक्ताति-हारिन्
प्रभो तारकारे सदा रक्ष मां त्वम्॥१८॥

प्रशान्तेन्द्रिये नष्ट-संज्ञो वि-येष्टे
कङ्कोद्गारि-वक्त्रे भयोत्कम्पि-गात्रो
प्रयाणोन्मुખे भय्यनाथे तदानीं
द्रुतं मे दयालो भवाग्रे गुह त्वम्॥२०॥

कृतान्तस्य दूतेषु यादेषु कोपाद्
दह स्थिन्धि भिन्धीति मां तर्जयत्सु
भयूरं समारुह्य मा भैरिति त्वं
पुरः शक्ति-पाणिर्भमायाहि शीघ्रम्॥२१॥

प्राणभ्यासकृत् पादयोस्ते पतित्वा
प्रसाध प्रभो प्रार्थयेऽनेक-वारम्
न वक्तुं क्षमोऽहं तदानीं कृपाब्धे
न कार्याऽन्त-काले मनागप्युपेक्षाम्॥२२॥

सहस्राद्-भोक्ता त्वया शूर-नामा
हतस्तारकः सिंहा-वक्त्रश्च दैत्यः।
भमान्तर्हृदि-स्थं मनः-क्लेशमेकं
न हंसि प्रभो किं करोमि क्व यामि॥२३॥

अहं सर्वदा दुःख-भारावसन्नो
भवान् दीन-बन्धुस्त्वदन्यं न याये।
भवद्-भक्ति-रोधं सदा क्लृप्त-बाधं
भमाधिं द्रुतं नाशयोमा-सुत त्वम्॥२४॥

અપસ્માર-કુષ્ઠ-ક્ષયાર્શઃ-પ્રમેહ-
જવરોન્માદ-ગુલ્માદિ-રોગા મહાન્તઃ।
પિશાયાશ્ચ સર્વે ભવત્-પત્ર-ભૂતિં
વિલોક્ય ક્ષણાત્ તારકારે દ્રવન્તે॥૨૫॥

દૃશિ સ્કન્દ-મૂર્તિઃ શ્રુતૌ સ્કન્દ-કીર્તિ
ર્મુખે મે પવિત્રં સદા તચ્ચરિત્રમ્।
કરે તસ્ય કૃત્યં વપુસ્તસ્ય ભૂત્યં
ગુહે સન્તુ લીના મમાશેષ-ભાવાઃ॥૨૬॥

મુનીનામુતાહો નૃણાં ભક્તિ-ભાજા
મભીષ્ટ-પ્રદાઃ સન્તિ સર્વત્ર દેવાઃ।
નૃણામન્ત્ય-જાનામપિ સ્વાર્થ-દાને
ગુહાદ્ દેવમન્યં ન જાને ન જાને॥૨૭॥

કલત્રં સુતા બન્ધુ-વર્ગઃ પશુર્વા
નરો વાઽથ નારી ગૃહે યે મદીયાઃ।
યજન્તો નમન્તઃ સ્તુવન્તો ભવન્તં
સ્મરન્તશ્ચ તે સન્તુ સર્વે કુમારા॥૨૮॥

મૃગાઃ પક્ષિણો દંશકા યે ય દુષ્ટા
સ્તથા વ્યાધયો બાધકા યે મદજ્ઞે।
ભવચ્છક્તિ-તીક્ષ્ણાગ્ર-ભિન્નાઃ સુ-દૂરે
વિનશ્યન્તુ તે ચૂર્ણિત-કૌઞ્ઞ-શૈલા॥૨૯॥

જનિત્રી પિતા ય સ્વ-પુત્રાપરાધં
સહેતે ન કિં દેવ-સેનાધિ-નાથા
અહં યાતિ-બાલો ભવાલ્લોક-તાતઃ
ક્ષમસ્વાપરાધં સમસ્તં મહેશા॥૩૦॥

नमः केकिने शक्तये यापि तुभ्यं
 नमश्छाग तुभ्यं नमः कुक्कुटाया
 नमः सिन्धवे सिन्धु-देशाय तुभ्यं
 पुनः स्कन्द-भूर्ते नमस्ते नमोऽस्तु॥३१॥

जयानन्द-भूमन् जयापार-धामन्
 जयामोघ-कीर्ते जयानन्द-भूर्ते
 जयानन्द-सिन्धो जयाशेष-बन्धो
 जय त्वं सदा मुक्ति-दानेश-सूनो॥३२॥

ભુજંગાખ્ય-વૃત્તેન ક્રૂપં સ્તવં યઃ
 પઠેદ્ ભક્તિ-યુક્તો ગુહં સમ્પ્રાણમ્યા
 સ પુત્રાન્ કલત્રં ધનં દીર્ઘમાયુ
 લભેત્ સ્કન્દ-સાયુજ્યમન્તે નરઃ સઃ॥૩૩॥

॥ ઇતિ શ્રીમદ્-ગોવિન્દ-ભગવત્પાદ-શિષ્ય-શ્રીમત્-શકુર-ભગવત્પાદ-વિરચિતં
 સુબ્રહ્મણ્ય-ભુજંગં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

શ્રી-પરમશિવેન્દ્ર-કૃતં સુબ્રહ્મણ્ય-ભુજંગમ્

ગણેશં નમસ્કૃત્ય ગૌરી-કુમારં
 ગજાસ્યં ગુહસ્યાગ્ર-જાતં ગભીરમ્
 પ્રલમ્બોદરં શૂર્પ-કર્ણ ત્રિ-ણેત્રં
 પ્રવક્ષ્યે ભુજંગ-પ્રયાતં ગુહસ્યા॥૧॥

પૃથક્-ષટ્-કિરીટ-સ્ફુરદ્-દિવ્ય-રત્ન-
 પ્રભાક્ષિત્-માર્તાન્દ-કોટિ-પ્રકાશમ્ ।
 ચલત્-કુન્દલોદય-સુ-ગન્ધ-સ્થલાન્તં
 મહાનર્ઘ-હારોજ્જ્વલત્-કમ્બુ-કર્ણમ્॥૨॥

शरत्-पूर्णा-चन्द्र-प्रभा-यारु-वक्त्रं
 विराजल्ललाटं कृपा-पूर्णा-नेत्रम्
 लसद्-भ्रू-सु-नासा-पुटं विद्रुमोष्ठं
 सु-दन्तावलिं सुस्मितं प्रेम-पूर्णम्॥३॥

द्वि-षट्-बाहु-दण्डाग्र-देदीप्यमानं
 क्वाणत्-कङ्कणालङ्कृतोदार-हस्तम् ।
 लसन्मुद्रिका-रत्न-राजत्-कराग्रं
 क्वाणत्-किङ्किणी-रम्य-काञ्ची-कलापम्॥४॥

विशालोदरं विस्फुरत्-पूर्णा-कुक्षिं
 कटौ-स्वर्ण-सूत्रं तटिद्-वर्ण-गात्रम्
 सु-लावाण्य-नाभौ-सरस्तीर-राजत्-
 सु-शैवाल-रोमावली-रोयमानम् ॥५॥

सु-कल्लोल-वीथी-वली-रोयमानं
 लसन्मध्य-सुस्निग्ध-वासो वसानम्
 स्फुरय्यारु-दिव्योरु-जङ्घा-सु-गुल्फं
 विक्रवत्-पदाब्जं नभेन्दु-प्रभाढ्यम्॥६॥

द्वि-षट्-पङ्कजाक्षं मण्ड-शक्ति-युक्तं
 त्रि-लोक-प्रशस्तं सु-कुक्के-पुर-स्थम्
 प्रपन्नार्ति-नाशं प्रसन्नं इण्णीशं
 पर-ब्रह्म-रूपं प्रकाशं परेशम्॥७॥

कुमारं वरेण्यं शरण्यं सु-पुण्यं
 सु-लावाण्य-पाण्यं सुरेशानुवर्ण्यम्
 लसत्-पूर्णा-कारुण्य-लक्ष्मीश-गाण्यं
 सु-कारुण्यमार्याग्र-गाण्यं नमामि॥८॥

स्फुरद्-रत्न-पीठोपरि ब्राजमानं
 हृदभोज-मध्ये मહા-सन्निधानम्
 समावृत्त-जानु-प्रभा-शोભमानं
 सुरैः सेव्यमानं ભજે બર્હિ-યાનમ્॥૯॥

જવલ-ચ્યારુ-ચામીકરાદર્શ-પૂર્ણ
 ચલચ્યામર-ચ્છત્ર-ચિત્ર-ધ્વજાઢ્યમ્
 સુવર્ણમલાન્દોલિકા-મધ્ય-સંસ્થં
 મહાહીન્દ્ર-રૂપં ભજે સુ-પ્રતાપમ્॥૧૦॥

ધનુર્બાણ-ચક્રાભયં વજ્ર-ખેટં
 ત્રિ-શૂલાસિ-પાશાઙ્ગુશાભીતિ-શઙ્ખમ્
 જવલત્-કુક્કુટં પ્રોલ્લસદ્-દ્વાદશાક્ષં
 પ્રશસ્તાયુધં પાદમુખં તં ભજેડહમ્॥૧૧॥

સ્ફુરચ્યારુ-ગણદં દ્વિ-ષડ્-બાહુ-દણ્ડં
 શ્રિતામર્ત્ય-પણ્ડં સુસમ્પત્-કરણમ્
 દ્વિષદ્-વંશ-ખણ્ડં સદા દાન-શૌણ્ડં
 ભવ-પ્રેમ-પિણ્ડં ભજે સુ-પ્રચણ્ડમ્॥૧૨॥

સદા દીન-પક્ષં સુર-દ્વિડ્-વિપક્ષં
 સુમૃષ્ટાન્ન-ભક્ષ્ય-પ્રદાનૈક-દક્ષમ્ ।
 શ્રિતામર્ત્ય-વૃક્ષં મહા-દૈત્ય-શિક્ષં
 બહુ-ક્ષીણ-પક્ષં ભજે દ્વાદશાક્ષમ્॥૧૩॥

ત્રિ-મૂર્તિ-સ્વરૂપં ત્રયી-સત્-કલાપં
 ત્રિ-લોકાધિનાથં ત્રિણેત્રાત્મ-જાતમ્
 ત્રિ-શક્ત્યા પ્રયુક્તં સુ-પુણ્ય-પ્રશસ્તં
 ત્રિ-કાલ-જામિષ્ઠાર્થ-દં તં ભજેડહમ્॥૧૪॥

विराजद्-ભુજંગં વિશાલોત્તમાંગં
 વિશુદ્ધાત્મ-સંગં વિવૃદ્ધ-પ્રસંગમ્
 વિચિન્ત્યં શુભાંગં વિકૃતાસુરાંગં
 ભવ-વ્યાધિ-ભંગં ભજે કુક્ક-લિંગમ્॥૧૫॥
 ગુહ સ્કન્દ ગાંગેય ગૌરી-સુતેશ-
 પ્રિય કૌઞ્ઞ-ભિત્ તારકારે સુરેશ
 મયૂરાસનાશેષ-દોષ-પ્રણાશ
 પ્રસીદ પ્રસીદ પ્રભો ચિત્-પ્રકાશ॥૧૬॥
 લપન્ દેવ-સેનેશ ભૂતેશ શેષ-
 સ્વરૂપાગ્નિ-ભઃ કાર્તિકેયાન્ન-દાતઃ
 યદેત્યં સ્મરિષ્યામિ ભક્ત્યા ભવન્તં
 તદા મે પડાસ્ય પ્રસીદ પ્રસીદા॥૧૭॥
 ભુજે શૌર્ય-ધૈર્યં કરે દાન-ધર્મઃ
 કટાક્ષોડતિશાન્તિઃ પડાસ્યેષુ હાસ્યમ્
 હૃદબ્જે દયા યસ્ય તં દેવમન્યં
 કુમારાન્ન જાને ન જાને ન જાને॥૧૮॥
 મહી-નિજરેશાન્મહા-નૃત્ય-તોષાત્
 વિહંગાધિરૂઢાદ્ બિલાન્તર્વિગૂઢાત્
 મહેશાત્મ-જાતાન્મહા-ભોગિ-નાથાદ્
 ગુહાદ્ દૈવમન્યન્ન મન્યે ન મન્યે॥૧૯॥
 સુરોત્તુંગ-શૃંગાર-સંગીત-પૂર્ણ-
 પ્રસંગ-પ્રિયાસંગ-સમ્મોહનાંગ ।
 ભુજંગેશ ભૂતેશ ભૃંગેશ તુભ્યં
 નમઃ કુક્ક-લિંગાય તસ્મૈ નમસ્તે॥૨૦॥
 નમઃ કાલ-કણ્ઠ-પ્રરૂઢાય તસ્મૈ
 નમો નીલકણ્ઠાધિરૂઢાય તસ્મૈ
 નમઃ પ્રોલ્લસચ્ચારુ-ચૂડાય તસ્મૈ
 નમો દિવ્ય-રૂપાય શાન્તાય તસ્મૈ॥૨૧॥

नमस्ते नमः पार्वती-नन्दनाय
स्फुरच्छित्र-बर्ही-कृत-स्यन्दनाय ।
नमश्चर्यिताङ्गोज्ज्वलस्यन्दनाय
प्रविच्छेदित-प्राण-तमू-बन्धनाय॥२२॥

नमस्ते नमस्ते जगत्-पावनात्त-
स्वरूपाय तस्मै जगज्जुवनाय
नमस्ते नमस्ते जगद्-वन्दिताय
ह्यरूपाय तस्मै जगन्मोहनाय॥२३॥

नमस्ते नमस्ते नमः कौञ्च-भेत्त्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-कर्त्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-गोप्त्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-हन्त्रे॥२४॥

नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-भर्त्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-धात्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-नेत्रे
नमस्ते नमस्ते नमो विश्व-शास्त्रे॥२५॥

नमस्ते नमश्शेष-रूपाय तुभ्यं
नमस्ते नमो दिव्य-यापाय तुभ्यम्
नमस्ते नमः सत्-प्रतापाय तुभ्यं
नमस्ते नमः सत्-कलापाय तुभ्यम्॥२६॥

नमस्ते नमः सत्-किरीटाय तुभ्यं
नमस्ते नमः स्वर्ण-पीठाय तुभ्यम्
नमस्ते नमः सल्ललाटाय तुभ्यं
नमस्ते नमो दिव्य-रूपाय तुभ्यम्॥२७॥

नमस्ते नमो लोक-रक्षाय तुभ्यं
नमस्ते नमो दीन-रक्षाय तुभ्यम्
नमस्ते नमो दैत्य-शिक्षाय तुभ्यं
नमस्ते नमो द्वादशाक्षाय तुभ्यम्॥२८॥

ભુજંગાકૃતે ત્વત્-પ્રિયાર્થં મયેદં
ભુજંગ-પ્રયાતેન વૃત્તેન ક્લમમા
તવ સ્તોત્રમેતત્ પવિત્રં સુ-પુણ્યં
પરાનન્દ-સન્દોહ-સંવર્ધનાય ॥૨૯॥

ત્વદન્યત્ પરં દૈવતં નાભિજાને
પ્રભો પાહિ સમ્પૂર્ણ-દૃષ્ટ્યાનુગૃહ્યા
યથા-શક્તિ ભક્ત્યા કૃતં સ્તોત્રમેકં
વિભો મેઽપરાધં ક્ષમસ્વાખિલેશા॥૩૦॥

ઇદં તારકારેર્ગુણ-સ્તોત્ર-રાજં
પઠન્તસ્ત્રિ-કાલં પ્રપન્ના જના યે
સુપુત્રાષ્ટ-ભોગાનિહ ત્વેવ ભુક્ત્વા
લભન્તે તદન્તે પરં સ્વર્ગ-ભોગમા॥૩૧॥

॥ ઇતિ શ્રીમત્-કાઞ્ચી-કામકોટિ-મૂલામ્નાય-સર્વજ્ઞ-પીઠાધિપતિ-જગદ્ગુરુ-શકુરાચાર્ય-
શ્રીમત્-સદાશિવ-બોધેન્દ્ર-સરસ્વતી-શ્રીચરણ-અન્તેવાસિવર્ય-શ્રીમત્-પરમશિવેન્દ્ર-
સરસ્વતી-શ્રીચરણ-વિરચિતં સુબ્રહ્મણ્ય-ભુજંગં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

